

Pr Heddi Lutterus

Justiits- ja Digiministeerium

Teie 31.03.2026 nr 7-14/2563

Meie 17.04.2026 nr 1704/2026

EU Inc. määruse eelnõust

Justiits- ja Digiministeerium on töötamas välja Eesti seisukohti uue Euroopa Liidu EU Inc. määruse eelnõu kohta (Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the 28th Regime Corporate Legal Framework – „EU Inc“ – COM(2026) 321). Esitasite eelnõu arvamuse avaldamiseks ka Eesti Väike- ja Keskmete Ettevõtjate Assotsiatsioonile (EVEA). Alljärgnevalt juhime tähelepanu mõnede eelnõuga seotud asjaoludele.

1. Uue äriühingu liigi loomise vajadus

Hetke majanduslikus ja poliitilises olukorras peab EL keskenduma konkurentsivõime taastamisele, vähendades mahajäämust innovatsioonis võrreldes teiste piirkondadega ja tõstma tootlikkust, et suurendada majanduskasvu. EVEA nõustub sellega, et nimetatud eesmärgi saavutamiseks on vaja ka ennustatavat õiguslikku raamistikku. Ühinguõiguse reeglid on selle õigusliku raamistiku jaoks olulised ja aitavad luua majanduslikku keskkonda ning soodustada investeringute tegemist. Ühinguõiguse reegleid ei tasu aga üle tähtsustada. Need on lihtsalt üks osa õiguskeskkonnast võlaõiguse, tööõiguse, intellektuaalse- ja tööstusomandi, pankrotiõiguse, maksuõiguse jt hulgas. Ainult ühinguõiguse reegleid ühtlustades ja kaasajastades ei ole EVEA hinnangul võimalik eelpoolnimetatud eesmäärke saavutada.

Ei tasu ära unustada, et kehtiva EL õiguse alusel on võimalik asutada Euroopa äriühing (tuntakse ka ladinakeelse nimetuse Societas Europaea ehk SE järgi). See allub ühtsele õigusraamistikule ning võib tegutseda kogu ELi piires ühe ja sama juriidilise isikuna. 2001. aastal võttis EL pärast ligikaudu 30 aastat kestnud läbirääkimisi vastu määruse Euroopa äriühingu põhikirja kohta ning sellega seotud direktiivi töötajate osaluse kohta Euroopa äriühingutes. Need õigusaktid jõustusid 2004. aastal. Nende eesmärk on vähendada äriühingute halduskulusid, pakkuda neile ELi-sisese piiriülese tegevuse jaoks sobivat õigusraamistikku ning vältida 27 erinevast õigussüsteemist tulenevaid juriidilisi ja praktilisi piiranguid.

Uue määruse eelnõu puhul tekib küsimus, et mille poolest see regulatsioon põhimõtteliselt erineb olemasolevast. Näiteks digitaalne asutamine ja asjaajamine, märgitud kapitali nõude puudumine, EL äriregistrite sidestamise süsteemi kasutamine, ühingu põhikirja tüüptingimuste kehtestamine ning andmete ühekordse esitamise põhimõtte ei tee uut äriühingu liiki unikaalseks. Sellised reeglid on võimalik kasutusele võtta ka olemasoleva Euroopa äriühingu regulatsiooni muutmisel. Seega puudub EVEA arvates vajadus uue EL äriühingu liigi järele. Pealegi vähendavad sarnased ja teatud määral konkureerivad regulatsioonid õigusselgust. Ka idufirmad ja kasvuettevõtted ei vaja erinevat ühinguõiguse regulatsiooni. Erandina võiks kaaluda nende suhtes teatud maksujõuetuse erireeglite kehtestamist väljaspool ühinguõigust.

2. Ühingu juriidiline vorm

Euroopa Äriühingu puhul on üheselt selge, et kehtiva määruse kohaselt käsitletakse SEd igas liikmesriigis nii, nagu oleks see oma registrijärgse asukoha liikmesriigi õiguse kohaselt asutatud aktsiaselts. EU Inc. võib aga asutada igas liikmesriigis kehtivates erinevates juriidilistes vormides, mis vastavad eelnõus toodud üldistele tingimustele. Kas see on sobilik kaalutusõigus ja õigusselgus, mida EL tasandi äriühingu regulatsioonilt peaks ootama. Veel on oluline, et äriseadustiku kohaselt peab ühingu ärinimi lisaks täiendile „EU Inc.“ sisaldama ka vastavat täiendit või selle lühendit, mis viitab äriühingu liigile.

3. Ühingule kohalduv õigus

EU Inc ühingu hakkab reguleerima eelnõuks olev määrus ja põhikirja, mille sätted on kooskõlas nimetatud määrusega. Küsimustes, mis ei ole reguleeritud määrusega või põhikirjaga, tuleb järgida liikmesriigi õigust vastava äriühingu liigi kohta. Ei tundu olevat mõistlik lähenemine, et teatud küsimustes võib äriühingu põhikirja olla ülimuslik võrreldes siseriikliku õigusega. Samuti on segadust tekitav ja õiguslikult ebaloogiline, et näiteks Eestis aktsiaseltsina asutatud EU Inc. suhtes ei kehti aktsiakapitali nõue. Eesti aktsiaseltside aktsiakapital peab äriseadustiku kohaselt olema vähemalt 25 000 eurot.

4. Ühingu asutamise eelnev kontroll

Määruse eelnõu kohaselt ühingu asutamisel EL keskse portaali kaudu tuleb eelnev kontroll teostada 5 tööpäeva jooksul. See tundub olevat realistlik ja mõistlik tähtaeg. Arusaamatuks aga jääb, millist väärtust kannab eelnõus sätestatud nõue, et ühingu asutamisel keskse portaali kaudu kasutades põhikirja tüüptingimusi, tuleb eelnev kontroll teostada 48 tunni jooksul. Näiteks, kui kasvuettevõttel kulub nädalaid, kuid või isegi aastaid, et investoritelt vajalikku rahastust saada, miks on vaja suunata EU Inc. asutama standardpõhikirja kasutades, mis toob kaasa ainult mõne päeva ajavõitu. Ehk oleks just mõistlik suunata asutajaid rahulikult läbi mõtlema ühingu juhtimise reegleid, osanike ja sealhulgas vähemusosanike kaitseklausleid ning muid ühingu tõhusaks toimimiseks või lisakapitali kaasamiseks või vaenulike ülevõtmispakkumiste tõrjumiseks vajalikke reegleid ühingu põhikirjas.

5. Ühingu kiire likvideerimine

Eelnõus ei ole kiire likvideerimise regulatsioon üles ehitatud loogiliselt. Kõigepealt on seatud üheks tingimuseks, et ühingul ei tohi olla kohustusi. Siis on sätestatud, et kui on kohustused, siis peavad kõik võlausaldajad olema nõus kiire menetlusega. Ja lõpuks võivad võlausaldajad ikkagi nõuda tavalist likvideerimismenetlust.

6. Ühingu maksujõuetus

Eelnõus on sätestatud innovaatiliste idufirmade maksujõuetuse korral lihtsustatud lõpetamise menetlusreeglid. Probleem on selles, et äriõiguses või ühinguõiguses ei reguleerita maksujõuetuse küsimusi. Selleks otstarbeks on pankrotiõigus. Samuti seisneb probleem selles, et äriühingu liik ja eriti veel selle alaliik ei saa olla põhjuseks maksujõuetuse erinevaks reguleerimiseks. See viib võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumiseni. Kui on vaja teatud riskitasemega majandustegevuse puhul kehtestada erinevad nõuded teatud äriühingute maksejõuetuse korral pankrotimenetlusele, siis tuleks seda teha lähtudes sisulistest kriteeriumitest. Innovaatilise idufirma legaaldefiniitsioonist ei pruugi siin piisata. Pankrotimenetluse lihtsustamiseks ja selle läbiviimise aja lühendamiseks on võlausaldajate jaoks vaja täpsemalt defineerida kõrge risk, mille realiseerumise korral on neil maksejõuetuse erireeglite tõttu suurenenud oht ilma jääda investeeritud vahenditest ja kehtestada reeglid, mida saab kasutada sellist riski kandvate äriühingute tuvastamiseks, kelle suhtes neid erireegleid kohaldatakse.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Leho Verk

EVEA tegevjuht